

Arif yuxudan oyanan kimi tez avardaki saatə baxdı - saat doqquz idi. Bu gün qonaqları olacaqdı, qızının ad günüydü, bazarlıq etməliydi.

Yataqdan qalxış idman paltarları geyindi. Yutunmağa getməyinə baxmayaq, qızı anadan olan gündən evda heç vaxt köynəksiz gözümüzdi. Vanna otağına keçmədən əvvəl qızının otağına gibr onu yatağındañca öpmək istədi. Amma qızı yatağında yox idi. Əvvəlcə heç na başa düşmədi, elə bildi, yeno də nənəsi galib aparıb, amma axşam qızı evdəydi, belə tezəndən nənəsi galib aparıla bilərdi. Həyat yoldaşım çağırıldı, ondan da səs çıxmadi.

"Bunlar baş alıb hara gediblər belə?" - deyə fikirlesdi, amma heç na anlaya bilmədi. Axi bu gün heç vər gedə biləmədilər, qızının ad günüydü... Həyat yoldaşım, sehər tezəndə salatalar hazırlamalı, yeməklərlə məşğul olmamışı.

Yerində donub qalmışdı, nə edəcəyi ni bilmirdi. Bir də usaq otağına nəzər saldı, bir də mətbəxə qayıldı, elə bil, tekrar baxmaqla kimisə görə bilərcədi. Həyat yoldaşının evdə olmaması onu lap narahat edirdi, ağlına min cür fikir golirdi. Bir qərara gələ bilmirdi. Otaqlarda məqsədsiz şəkildə vurmuxur, aranı dağ, dağın aranı köçürür, amma bir tərəfə çıxa bilmirdi. Elə bil, labirintə düşmüdü.

Özünə gəlmək üçün kresləda oturdu, başının əllərinin içino alb gözlərini yumdu. Hər şeyi bir-bir fikirlesdi, amma normal bir şey düşüne bilmirdi. Sehər tezəndən yuxudan qalxış evdə heç kəsi görməməsini heç cür ağlına siğndırıb bilmirdi. Axi hərədən evdə vətənləri? Arvadı, qızı harada ola bilərdilər axı? Qalxışonu otağa keçdi.

Pillələri yuxarı qalxdıqə qərara gəldi ki, hər bir halda bazarlığımı etsin, dostlarına xəbor versin, o vaxta qədər də arvadı ilə qızı harada olsa galib çıxar.

Eva giron kimi paltarlarını dəyişib güzgüünü qarışına keçib saçlarını daramağla başladı. Yaşına görə saçları çox tez ağarmışdı amma indi saçlarını daraya-daraya onların nədən tez ağardığının sebabını aydınlaşdırıb bilmədi. Üzündə bir qədər tük var idi, əvvəlcə üzünü qırxmıştı, sonra fikirləşdi ki, axşam bir-defəlik həm yuyun, həm de üzünə qırxar. İstirahət günləri bəzən üzü tüklü gəzməyi xoşlayırdı, ona görə də istirahət və ya bayram günləri gələn kimi "kef edirdi", üzüne bir neçə günlük istirahət verirdi, yoxsa neçə illərdir hər gün qırxılmaqdan sıfotının dərisi də bezmədi. Belə günlərdə hiss edirdi ki, üzünən dərisi də dincəlir.

Bazarlıq həmişə tanış Pərvizin iri marketindən edərdi, yeno də elə həmin mağazaya geldi. Qiymətlər nisbetən bəha olsa da, bir yandan can rahatlığı idi, hər şey əlinin altında olduğunu üçün bir dərəcə satıcı qızların bir-birilər ilə səhəbət edib qurtarmasına, sonra naz ilə sən tərəf gəlmeyini, sonra da naz ilə sən deyin şeyi verməyini gözləməyə ehtiyac-

da yoxdur. Yoldan keçən birindən siqareti yandırıb tüstünü acgözlük sinəsinə çökdü, elə bil, yüz il idi ki, bu acı tüstünün həsrətindəydi. İlk tüstünü alan kimini öskürə tutdu, iyirmi ilden artıq siqaret çökəməyinə baxmayaq, adətiydi, hər gün ilk siqaret onu öskürdü. Neçə illor idi ki, siqareti atmaq istəyirdi amma alınmırı. Daha doğrusu bacarmıdı. İndi qızıləndən qızına verdiyi sözü xattırdı. Onun ad günündə siqareti tərgidəcəyinə söz vermisi. Qəribə də olsa, qızının yanında olmadığına bir anlıq sevindii. Özündə zəhləsi getdi... Bayaqdan qızını evdə görmədiyinə görə dünya başına fırılan adam indi bir siqarete görə qızının yanında olmamasına sevindi. Bu siqaret no "şirin" ziblmiş... Olındı ki siqareti baxıb tüpündür və həle yarısan qızı qızılırla baxıb.

(Hekayə)

olmadı. Qəribə olan o idi ki, nədənsə də ha evvelki kimi narahat deyildi, çölə çıxandan sonra içina bir rəhatlıq dolmuşdu. Hiss edirdi ki, heç nə olmayıb, ağlına gəldi ki, yəqin hayat yoldaşı sehər tezəndən sağa özü ilə götürüb hədiyyə almağa gedib. Çünkü sonra başı biş-düşə qarışacağı üçün vaxtı olmayıragaçı. Bircə onu xəbərdar etmediklərinə görə hırsızlırdı.

"Eybi yox, - öz-özüne fikiledi, - bu gün sağın ad günüdür, bu gün ona heç nə deyən deyiləm, ancaq sabah dərsini verəcəm. Belə də şey olar? Xəbərsizətərsiz..."

Evin çatı alındakiləri elə dəhlizdəcə qoyub tez otaqlara baxdı. Hər kəs yox idi. Yenə də həyəcanlandı. Özünü nə qədər sakitləşdirməyə çalışsa da, yenə narahatlıq güc gəlirdi ona, sehər tezəndən evdə heç kəsin olmıldığı heç cür başa düşə bilmirdi. Elə ayaqqabılarını geyinib evdən çıxmış istəyirdi ki, qapı döyüldü. Cold qapını açdı, arvadı idi. Tez qadının yan-yörəsinə baxdı, qızı yox idi.

-Uşaq hanı?

-Nə uşaq? - heyrətlə ona baxan qadın içəri girib qapını arxasında bağladı, onun üzünü həyəcan bürüdü, qorxa-qorxa erinin üzünə baxdı. Bir az sonra nələrinin başı qarışmayıbildiyi üçün özünü əvvəlcən dənənən hazırlayırdı.

Allığı cavab əvvəlcə Arifi çəşirdi, dündündü ki, arvadı çəşidindən belə deyib, ona görə də tekrar soruşdu:

-Hani uşaq? Yenə anangıldı qoyub gəlmisin? Heç olmasa bu gün orada qoymayındı, usaqın ad günüdür axı...

Qadının rəngi tamamı ağarmışdı, nə edəcəyi bilmirdi. Bilmirdi ki, deyəcəyi sözü necə desin ki, erinin ürəyi buna döze bilsin, yeno də isterika qaldırmışın, dəliliyi tutmasın. Hələ də münasib olmayıb heç vaxt da olmayaq...

Arvadı bunu deyib bərkdən hicqrıdı, əlli ilə üzünü tutub ağlamayaq başladı. O, eşidiklərini başa düşə bilmirdi. Neca yəni qızı yoxdur, olmayıb və olmayıcaq da... Deyəsan arvadının başına hava gəlib, ya da onu qara bəsir. Neca olmayıcaq ki, elə dünən qızı ilə oynayırdı, onun üçün hədiyyə almışdı, ona nağlı danışın yartıtmışdı...

Heç nə deyə bilməyib anlaşsız baxış-

mağı düşündü.

-Necə yəni nədir? Bu gün ugşağın ad günüdür də, onun bazarlığıdır. Sən də sohəndə hazırlıqla məşğul olmağın əvəzinə Allah bilir haralarda idin.

-Qonaq da çağırımsın?

-Yox, elə indi getmək istoyirdim.

-Yaxşı ki, heç kimə deməmisen. Gəl otur, sənə bər səz deyəcəm.

-Nə söz?

-Çağırma heç kəsi, canım, ad günü olmayacaq.

Eşitdiyi söz əvvəlcə ona çatmadı, mənasını da başa düşə bilmədi. Bir anlıq susub arvadının üzüne baxdı. Onun gözlərində qorxu, həyəcan, təlaş görürdü amma bütün bunların mənasını heç cür başa düşə bilmirdi. Nəyə görə olmamalıdır ki, usağın ad günü? Düzdür, yoldaşı tez-tez usagi anasığında qoyurdu, amma ad günündə də yox ki...

-Bu nə deməkdir ki, olmayıacaq ad günü? Niyyə olmayıacaq?

-Bura bax, əzizim, əl əvvəlcə keçək oturaq otaqda, sonra hər şeyi başa salaram.

-Son mənim ürəyimi partlatmaq istəyirsən, de görək nə olub? Uşağın bir şey olubsa, tez de, ürəyimi partlatma.

-Uşağın heç nə olmayıb, sadəcə, gal otur, deyəcəm.

Onun ürəyi bir qədər toxtdı. Rahatca nəfəs alıb otağa kecdi. Divanda oturdu. Arvadı də golib onun yanında oturdu. Öllərini ovuşturmağa başladı.

-Sən bir az özünü toxtat, canım, belə olmağın axı... Keçən dəfəkindən güclə qurtarmışıq.

-Nə keçən dəfəki?

-Arif, əzizim, axı sən söz vermişdin ki, gielü olacaqsan, barişacaqsan, bir də bu səhəbtərə qayitmayacaqsan.

-Nə səhəbə? Dava salıram bəyəm? Qızımın yerini soruşuram da... Hardadır usaq, cavab ver...

Onun səsi otağı başına aldı. Qəfil qış-qırğıdan arvadı diksindi.

-Bəsdir də, bizi də möhv elədin, özündə də... Daha sənən bu uyularına, tənələrənə dəzə bilmirəm. Bidefəlik başa düş ki, yoxdur sonin qızın, olmayıb heç vaxt da olmayaq...

Arvadı bunu deyib bərkdən hicqrıdı, əlli ilə üzünü tutub ağlamayaq başladı. O, eşidiklərini başa düşə bilmirdi. Neca yəni qızı yoxdur, olmayıb və olmayıcaq da... Deyəsan arvadının başına hava gəlib, ya da onu qara bəsir. Neca olmayıcaq ki, elə dünən qızı ilə oynayırdı, onun üçün hədiyyə almışdı, ona nağlı danışın yartıtmışdı...

Heç nə deyə bilməyib anlaşsız baxışlarıylə hələ də üzünü tutub ağlayan arvadına baxırdı. Heç nə başa düşmürdü... Birdən qalxış qızının yataq otağına keç-

di, divara baxdı, oradan qızının şəkli asılımali idı amma yox idi... Bir an yerində donub qaldı. Sonra yadına dündü ki, yataq otığında tumbanın üstündən da qızının şəkli olmalıdır. Yataq otığına deydi, orada da şəkil yox idi... Təz otığa qayıdır, hələ də ağlamağa davam edən arvadının qarşısında durdu, elini üzündən ayırdı qadının gözlerinin içində baxdı:

-Son məni partladıb oldırmak istəyirsən? Hanı qızım, neyləmisen onun şəkillərini?

Qadın cavab vero bilmədiyindən onun üzüne baxdı, gözlərindən sakit-sakit yaş axırdı...

-Arif, əzizim, dəha barışmalısan bunlarla, axı gör neçə il keçib üstündən. Hər idə bir dəfə bu oyunu açırsan başımıza, bize də zülm edirən, özünə də...

Əvvəlcə eşitdiyi bu sözü tam olaraq anlamadı. Bir anlıq duruxdu, nə edəcəyi bilmedi. Eşitdiyi bu dəhşətli sözü anlamaya çalışdı, amma nə qədər etsə də, bacara bilmedi.

Yaziq-yaziq göz yaşlarında boğulan qadının üzüne baxırdı. Deyilən söz o qədər ciddi idi ki, bunun zarafatla deyilməsini də ağlına siğışdırıb bilmirdi, cümlə belə sözü zarafatla deməzələr. Ciddi də qəbul edə bilmirdi, cümlə bunu qəbul etmək mümkün deyildi.

Neca yəni qızı yoxdur? Neca ola bilər ki, onun qızı olmasın? Axi var... Axi üç ildir ki, qızını sevir, onu hayatın mənasını olmaşı bilər. O dünyaya golanda az qala bütün şəhərə qonaqlıq vermişdi, hələ onun üzünən görəmədən doğum evinin bütün hökmələrinə, tibb bacılara "şirinlik" pavlıymışdı. Hər il restoranda qızına əsl toy kimi ad günləri keçirmişdi, bütün dostlarını, qohumları orası yığmışdı, toy kimi çalğı ilə, video ilə, şəhər klounularla...

Birdən nə xatırladı, televizorun altunda olan videokasetlərin arasından nəsa axtarmağa başladı. Qızının ad günü nənə kasetləri burada olmalı idi. Bir-bir kasetləri elinə alıb baxmağa başladı.

Amma həmin kasetlərin içindən artırdığını tapa bilmirdi. Oline keçən kasetləri hırsıla yera atdı... Artırdığını tapa bilmədiyindən hırsıla geri çevrildi... Arvad hələ də çəşqin baxışlarıla ona baxırdı. İstədi arvadından qızının ad günü kasetlərinin harada olduğunu sorusun, amma soruşmağı cürət etmədi, bayaq eşitdiyi sözü bir dəsəcəyindən qorxdı.

Qadın fikirlərini bitirib hökürdü. O, isə hələ də eşitdiklərinə inana bilmedi. Amma bütün baş verənlərinən başqa bir işzahını da tapa bilmirdi... Əgər qızı varsa, hanı qızı və ya arvadı nəyə görə ona ayağa qaldırırdı, divanda yarınca oturdub gözlərində baxdı:

-Arif, sakit ol, qulaq as mənə... Amma sözümüz kəsmə... Özünü topla, ancaq mənə qulad as... Biziñ qızımız yoxdur, heç olmayıb da... Bi hal sənde birinci dəfə deyil... Gör neçənci defədir ki, son bu hala düşürsən, bir-iki gün bələ olursan, sonra keçib gedir... Özünə ələ al, canım. Bu bizim taleyimizdir, istəsə də, istəməsək də bununla barışmalyıq... Bərismalıyıq...

Qadın fikirlərini bitirib hökürdü. O, isə hələ də eşitdiklərinə inana bilmedi. Amma həmətən hərəkət etməyim gözləməyəm. Yerlərdən titrək barmaqları ile onun üzündən tutub özüne təref çevirdi. Bir qədər beləcə ona baxdı... Arvadı onun bu halın görə sakit-sakit ağlayırdı, gözlərindən axan yaş isə yanağı ilə sakitcə səzüldürdü. Onun bu halını görmək ona da ezbər verirdi.

-Canım, eğer o gün senin xətrinə deydiyimə görə mənimlə bə uyunu oyayırsan, belə eləmə, qurbanın olum, bir az da keçərə ürəyim partlayacaq, üz istəyirem səndən, qarşında diz çöküb - buna deyib dəzlinə yerə qoydu - yalvarıram, başıqla məni, ancaq demə ki, qızım yoxdur mənəm. Getir qızımı eve, axı sən bilirsən ki, mən onsu yaşaya bilmərom, yaşın bununa məndən evə çıxmış isteyirsən..

Arvadı bu səhənə dəzə bilmirdi, nə edəcəyi bilmedi. Eşitdiyi bu dəhşətli sözü anlamadı. Bir anlıq duruxdu, nə edəcəyi bilmedi. Fikirlərini elə çatdırmaq istəyirdi ki, erinin vəzifəsi dəha da pislaşməsin. Birtəhər özünü toplayıb erinin elindən tutaraq onu ayağa qaldırırdı, divanda yarınca oturdub gözlərində baxdı:

-Arif, sakit ol, qulaq as mənə... Amma sözümüz kəsmə... Özünü topla, ancaq mənə qulad as... Biziñ qızımız yoxdur, heç olmayıb da... Bi hal sənde birinci dəfə deyil... Gör neçənci defədir ki, son bu hala düşürsən, bir-iki gün bələ olursan, sonra keçib gedir... Özünə ələ al, canım. Bu bizim taleyimizdir, istəsə də, istəməsək də bununla barışmalyıq... Bərismalıyıq...

Qadın fikirlərini bitirib hökürdü. O, isə hələ də eşitdiklərinə inana bilmedi. Amma həmətən hərəkət etməyim gözləməyəm. Yerlərdən titrək barmaqları ile onun üzündən tutub özüne təref çevirdi. Əgər qızı varsa, hanı qızı və ya arvadı nəyə görə ona ayağa qaldırırdı, divanda yarınca oturdub gözlərində baxdı:

-Əgər qızı yoxdursa, bəs onun qızının adını tapa bilmədiyi üçün yənə də dəli kimi arvadına baxırırdı. Amma arvadının sözləri, yanagla-rundan axan göz yaşları yavaş-yavaş onu özünə qaytarırdı, ancaq yənə də eşitdikləri ilə barışa, qızının olmaması ilə razılaşa bilmirdi...

(Ardı var)

Azər SALEH,
Sumqayıt şəhəri

